

Tisková zpráva o akci projektu CircUse

Integrované přístupy k managementu urbanizovaného území

IURS – Institut pro udržitelný rozvoj sídel o.s. ve Spolupráci s Ústeckým krajem, MŽP a dalšími partnery uspořádal v úterý 07. 06. 2011 dopoledne v budově Ministerstva životního prostředí kulatý stůl odborníků na téma „Integrované přístupy k managementu urbanizovaného území“. Kulatý stůl proběhl v rámci naplňování cílů projektu CircUse, financovaného programem CENTRAL EUROPE, v němž jsou jak IURS, tak Ústecký kraj partnery (viz www.circuse.eu a www.urbaninfo.cz/projekt-circuse/).

Cílem setkání bylo otevřít diskusi o tom, jak posílit udržitelnost využívání území a jak reagovat na to, že naše území doposud není udržitelně využíváno, přestože jsou k dispozici nástroje územního plánování a stavebního řádu. Kulatý stůl odborníků z několika ministerstev a různých oborově příbuzných institucí měl naznačit, jak by bylo možné integrované přístupy k managementu urbanizovaného území začít realizovat.

Společenské a ekonomické změny během posledních 20 let s sebou přinesly jevy, které mají vliv na ekonomii využívání našeho urbanizovaného území a na jeho management. I když bylo v této době dosaženo dílčích úspěchů, jako jest přijetí některých politik a dalších nástrojů (privatizace, pozemkové úpravy, nový stavební zákon, politika územního rozvoje, zásady územního rozvoje krajů, urbánní politika atd.), v celkovém dopadu zastavěné území roste daleko rychleji než demografické přírůstky. Zabetonováváme stále více ploch, zároveň ale „nerecyklujeme“ větší množství již urbanizovaného území (brownfieldy). Chybí nám nástroje pro integrovaný přístup k využívání území – jako jsou například regionální či místní strategie managementu území. Chybí nám také data a indikátory co a jak měřit, porovnávat a vyhodnocovat.

Úvodní teze

Úvodní slovo Ing Arch. Martina Říhy otevřelo velmi bohatou diskusi. Jeho otázky zněly - jak je možné že:

- přání a vůle většiny obyvatel a voličů po funkčním, harmonickém, zdravém a krásném prostředí se přes orgány veřejné moci a správy tak těžce prosazuje?
- ve 21. století, v demokratickém státě s jeho ekonomickou silou, sociálními vymoženostmi a rozvinutou environmentální legislativou a správou, (a ač nás nepřibývá), probíhá mnohde až anarchický plošný rozvoj měst a obcí na dosud nezastavěné půdě?
- mizí zelené enklávy uvnitř našich sídel a sub-urbanizace postupuje do volné krajiny, zhoršuje obytnou kvalitu a dostupnost prostorů pro odpočinek a regeneraci a zvyšuje tak energetické nároky nás všech?
- prodáváme naše území, naši krajinu, naše životní prostředí na úkor vlastních obyvatel a ostatních živých organismů?
- nefungují všechny ty zpracované strategie udržitelného rozvoje, politiky územního rozvoje či urbánní politiky, a nefungují ani staré administrativní, ani nové nástroje trhu k prosazení zjevných dlouhodobých veřejných zájmů?
- se stále lépe prosazují zájmy zaměřené na krátkodobý zisk jen některých, než na skupinové hodnoty a zdraví a blaho obyvatel naší země?

- přestože se všechna ministerstva i kraje se dušují, že všechny zákony a vyhlášky jsou v pořádku a dodržovány a úřady podle nich postupují, že v reálu obrázek využívání území svědčí o jiném?

Z diskuse k těmto podnětům vyplynuly následující závěry

- Územní plány (ÚP) samy o sobě nejsou dostatečně aktivní nástroje managementu území. (Je to třeba i proto, že ÚP nemají dostatečnou vazbu na rozvojové dokumenty, na zamýšlené další, než jen veřejně prospěšné investice a na polohovou hodnotu u cen nemovitostí).
- RURU – „Rozbor udržitelného rozvoje území“ pořizovaný a aktualizovaný v dvouletém intervalu v rámci dílce stavebního zákona je prozatím nefunkční proces, který má jen velmi malý dopad anebo vazbu na skutečné dění v území.
- PUR – Politika územního rozvoje (2008 verze) se o integrované přístupy k managementu urbanizovaného území v podstatě nezajímá, nestanovuje cíle, ke kterým by efektivita využívání území měla směřovat a nepožaduje sledování trendů nárůstu zastavěného území.
- Daň z nemovitostí, která je příjmem obcí, není zatím využívána aktivně a konstruktivně jako nástroj napomáhající v udržitelném využívání území managementu území
- Nástroje, které by efektivně ochránily širší veřejný zájem nad zájmy místními (například veřejné zájmy z hlediska metropolitních oblastí) nám chybí a ty co máme (např. ZUR – Zásady územního rozvoje kraje) zatím vzhledem k zákonem požadovanému rigidnímu oddělování obsahu podle kompetencí krajů a obcí nevyužíváme v jejich plném potenciálu.
- Integrované přístupy k managementu území vyžadují a) informace, b) spolupráci a součinnost širokého spektra dotčených stran. Často jim brání politická rivalita, sekulární a sektorové zájmy jednotlivých dotčených stran, které se tohoto procesu zúčastní.
- Aktivní management urbanizovaného území města či obce vyžaduje propojení všech relevantních informací o celém jejich správním území, a je zde také potřeba naučit se nepředpojaté komunikaci, empatii, schopnosti přijmout v zájmu výsledku kompromisy a reflektovat určité mechanismy nadhledu nad čistě místními zájmy.
- Současné IT technologie jsou schopny dodat do rukou těch, kteří o využívání území rozhodují, ale i do rukou občanů, kteří tato rozhodnutí monitorují nástroje, které dodají potřebné informace, na kterých je možné vytvářet informovaná a zodpovědná rozhodnutí.
- Doposud však plně nevyužíváme ani dostupná data a chybí nám vhodné nástroje. Je ale možné se poučit z řady zahraničních přístupů. Například filozofie recyklace území propagovaná projektem CircUse je jednou z možných způsobů jak zefektivnit přístupy k využívání území.

Doporučení kulatého stolu

- Udržitelné využívání území by se mělo stát průřezovým tématem nejen vertikálním (místní, regionální, národní úroveň) ale i horizontálním (různá ministerstva, různé instituce, různé odbory a oddělení, sousední obce i kraje)
- Nastavit v PUR 2012 měřitelné cíle a monitorování aspektů udržitelného využívání území, včetně územních nároků přírodního subsystému využití území ve „volné“ krajině.

- Informační systémy o území pro celou civilní vnitřní správu by pravděpodobně měli příslušet do kompetence informačních systémů Ministerstva vnitra, a měly by být poskytovány jako veřejná služba.
- Daň z nemovitosti, která je příjmem obcí, by měla být pružněji konstruována a aktivně využívána jako nástroj samospráv obcí pro podporu recyklace a ochranu nezastavěného území a nezastavitelných pozemků v souladu s územním plánem.
- Územní plánování a posuzování vlivů na životní prostředí by mělo ve větší míře zahrnout do svého instrumentáře i využitelné existující ekonomické nástroje pro ovlivňování využití území a posuzování návrhů na změny v něm.
- Iniciovat implementaci operačních a monitorovacích nástrojů dokumentujících udržitelnost využívání území na místní a regionální úrovni, popřípadě i na úrovni ORP.

Prezentace semináře jsou dostupné na www.urbaninfo.cz/kulate-stoly/

Další informace: Jiřina Bergatt Jackson, 602 370 176, jjackson@iurs.cz

IURS

IURS-Institut pro udržitelný rozvoj sídel o.s. - nezisková organizace, jejímž hlavním posláním je podporovat udržitelný rozvoj měst a obcí tak, aby představovala kvalitní místa k životu, práci a rekreaci. Zaměřujeme se především na:

- zvýšení atraktivity a konkurenceschopnosti našich měst, obcí a regionů,
- využívání stávajících a hledáním nových nástrojů podporujících udržitelný rozvoj sídel,
- podporu získávání nových rozvojových dovedností,
- rozšíření spolupráce a sdílení zkušeností soukromého a veřejného sektoru,
- vytváření širších demokratických partnerství s občanskými sdruženími, akademickou obcí a soukromým a veřejným sektorem,
- upřednostnění regenerace městského prostředí před výstavbou na zelené louce.

Cílem členů a přátel IURS je dosáhnout co nejširšího a nejvíce koordinovaného přístupu k řešení problematiky urbanizovaného území. Členové IURS jsou předními odborníky v profesích spojených s rozvojem, regenerací a revitalizací urbanizovaných území a vybraných aspektů regionálního rozvoje. Z této pozice členové, ale i přátelé IURS usilují o podporu rozvojových aktivit a to zejména těch, které směřují k zlepšení udržitelného využívání území a ke zvýšení kvality života. Aktivita členů IURS zasahují jak regionální a místní úroveň, tak také úroveň národní, zejména při poradenství a lobování jednotlivých sektorových politik a právního rámce. Členové IURS jsou zapojeni do řady nadnárodních oborových sítí, účastní se národních a nadnárodních rozvojových aktivit a oborového výzkumu.